

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-151.2021.20>

УДК 78.087.68:001.891-024.84

Сізова Н. С., Білозерська Г. О.

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ТА СТРУКТУРНИЙ МЕТОД ЯК ОСНОВА ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ХОРОВОЇ КУЛЬТУРИ

У статті розглянуті основні теоретико-методологічні засади дослідження регіональної хорової культури. Зазначено, що ґрунтовне дослідження музичної культури будь-якого регіону потребує розробки методологічної бази, яка надає можливість виявити основні закономірності розвитку культури регіону, його специфіку та особливості. На основі наукових положень про трирівневу структуру мистецтвознавчої методології зазначається об'єктивність застосування методу в рамках комплексного дослідження регіонального хорового мистецтва. Виявлено, що системний підхід та структурний метод у сполученні з історичними дослідженнями дають змогу ґрунтовно досліджувати музичну культуру певного краю, а також аналізувати її складові, враховуючи специфіку регіону. Використання системного підходу обумовлюється тим, що сучасна наука розглядає музичну культуру як комплексне явище, при дослідженні якого слід охопити значне коло проблем.

Спираючись на основні субсистеми, такі як сукупність музичних цінностей регіону, їх збереження та відтворення, окремі суб'єкти культури та соціальні інститути, можна виявити цілісний образ музичної культури регіону, що досліджується.

Дослідження хорової культури певного регіону потребує ще й застосування принципів комплексно-інтеграційного підходу, який дозволяє усвідомити особливості взаємозв'язку і взаємовпливу різноманітних явищ у мистецькому житті в їх проекцію безпосередньо на хорове музикування. Комплексно-інтеграційний підхід поєднує у собі загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема культурологічний, мистецтвознавчий, системний і міждисциплінарний. Комплексне використання цих методів формує погляд на хорове мистецтво в різноманітних його проявах як соціокультурний феномен, що функціонує в якості підсистеми культури регіону і хорової культури нації.

Ключові слова: хорова культура, регіональне мистецтво, музична культура, українська музика, мистецтво.

Дослідження хорової культури будь-якого регіону України в її різноманітних формах прояву потребує розробки ґрунтовної методологічної бази, адже розкриття регіональних особливостей хорового мистецтва краю в багатьох його аспектах дозволяє виявити як його загальні закономірності, специфіку окремих сторін, так і особливості впливу на загальний розвиток хорової культури України. Під методологією розуміємо її найширше визначення в якості системи основних принципів світогляду, які можна застосувати до гносеологічних і практичних процесів. Методологія дослідження явищ і форм хорової культури на найвищому рівні спирається на загальнонаукові принципи з універсальною значимістю. Тому метадискурс дослідження регіональної хорової культури в історично-культурній динаміці синтезує низку наукових положень, що походять з різних галузей знання – філософії, культурології, історії, мистецтвознавства, музикознавства та ін. У своєму синтезі використання усіх вказаних галузей знання демонструє

міждисциплінарний підхід, завдяки якому перебіг культурних процесів аналізується всебічно та ґрунтовно.

Застосування мистецтвознавчого методологічного підходу дозволяє охопити широке коло завдань, під час вирішення яких можна всебічно та ефективно вивчити предмет дослідження. Методологія дослідження конкретизується у вигляді методичних процедур і прийомів, в яких виділяються три рівні. Таку трирівневу структуру методології запропонував використовувати О. Зись при комплексному вивченні мистецтва [4]. Він також звертає особливу увагу на те, що методологічна проблематика комплексного дослідження мистецтва розробляється “в органічній єдності з предметно-змістовними аспектами мистецтва” [4, с. 19]. Дане твердження набуває особливої значимості, адже хорове мистецтво, завдяки своїй словесній основі, цей предметно-змістовний аспект виявляє з усією наочністю.

Першим рівнем у структурі мистецтвознавчої методології стає метатеоретичний. О. Зись називає його рівнем універсальної загальнофілософської методології, яка виступає теоретичною основою будь-якої галузі наукового знання.

Другим рівнем стає власне теоретичний, на якому відбувається трансформація універсальної методології у відповідності зі специфікою художньої творчості. Таким чином власне теоретичний рівень формує специфічну мистецтвознавчу методологію.

Третій рівень методологічної проблематики стає аналітичним, безпосередньо практичним, на якому здійснюється конкретизація мистецтвознавчої методології відповідно конкретному виду творчості [4, с. 20].

Слід наголосити на умовному виділенні цих рівнів, які у дослідженнях мистецьких і музичних явищ виступають в органічній єдності в володіють причинно-спадковими зв'язками. Усвідомлення цих зв'язків дозволяє прийти до наукових узагальнень.

Окрім мистецтвознавчого методологічного підходу, дослідження хорової культури певного регіону потребує ще й застосування принципів комплексно-інтеграційного підходу, який дозволяє усвідомити особливості взаємозв'язку і взаємовпливу різноманітних явищ у мистецькому житті в їх проекцію безпосередньо на хорове музикування. Комплексно-інтеграційний підхід поєднує у собі загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема культурологічний, мистецтвознавчий, системний і міждисциплінарний. Комплексне використання цих методів формує погляд на хорове мистецтво в різноманітних його проявах як соціокультурний феномен, що функціонує в якості підсистеми культури регіону і хорової культури нації.

Висловлене твердження призводить до висновку про те, що вивчення хорової культури регіонів саме в їх історично-еволюційній динаміці потребує принципів системного підходу та структурного методу. Використання системного підходу обумовлюється тим, що сучасна наука розглядає музичну культуру як комплексне явище, при дослідженні якого слід охопити значне

коло проблем.

Принципи системного підходу сформульовані у працях М. Кагана [5], І. Блауберга [1], В. Садовського [10]. Вищезазначені дослідники розуміють системний підхід як конкретний метод пізнання, заснований на глибокому науково-практичному усвідомленні системності як важливої властивості навколишнього виміру дійсності. Метод пізнання, який пропонує системний підхід, дозволяє дослідникам отримати такі знання про явище чи предмет, які стають наслідком багатьох різнопланових аспектів його вивчення, тобто певної множини знань. Кожна окрема галузь знання, які об'єднує системний підхід, використовує власні засоби дослідження. В. Садовський стверджує, що система є упорядкованою певним чином множинністю елементів, взаємопов'язаних між собою та таких, що утворюють між собою певну цілісну єдність [10, с. 173]. Висновком цього твердження є виокремлення цілісності, об'єктивності, структурності і функціональності в якості загальних властивостей будь-якої системи.

У кореляції теоретичних положень системного підходу на об'єкт і предмет нашого дослідження можна констатувати, що хорова культура будь-якого регіону постає цілісною системою. Вона складається з власних внутрішніх підсистем і водночас й сама є підсистемою (субсистемою) суперсистем культури краю і хорової культури України загалом. Окрім того, кожне явище хорового музикування саме по собі також є системним, що характеризується складними внутрішніми зв'язками. Як субсистема національної культури, хорове мистецтво краю характеризується різноманітними зв'язками з подібними йому системами і потребує при своєму дослідженні використання методологічного принципу історизму. Застосування цього принципу вимагає розгляду будь-яких фактів у конкретному історичному і соціокультурному середовищі та дозволяє усвідомити предмет пізнання в його цілісності та конкретності.

Завдяки універсальності системного підходу та принципу історизму в їх межах можливе використання різноманітних методик дослідження, які доцільно застосовувати на різних етапах вивчення хорової культури обраного регіону. Так, під час накопичення певних джерельних матеріалів використовувався *пошуковий метод*. *Аналітичний метод* стає доцільним під час систематизації наукової літератури у різних галузях знання (історії, культурології, мистецтвознавства, музикознавства). З метою розкриття специфіки соціокультурних умов функціонування окремих явищ хорової культури варто застосовувати *історичний метод*. У зв'язку з тим, що дослідження регіональної хорової культури має комплексний характер, при вивченні усього масиву його фактів, явищ і феноменів було доцільно спиратися на *системний метод*. Осмислення специфіки регіональності досліджуваного явища потребує використання *феноменологічного методу*, а виявлення загальнонаціональних ознак хорової культури у порівнянні з хором мистецтвом інших регіонів спонукає до застосування *компаративного методу*. Відтворення загальної панорами становлення і

розвитку хорової культури потребує дослідження виконавської і композиторської творчості відомих її діячів, яке здійснюється за допомогою *мистецтвознавчого методу*. На основі усвідомлення специфіки феноменів хорової культури краю за допомогою *культурологічного методу* виокремлюємо головні тенденції і закономірності розвитку хорового мистецтва. На підсумковому етапі доцільним є застосування *теоретичного методу* дослідження.

Системний підхід вивчення регіональної культури має різноманітні види – функціональний, генетичний, структурний та інформаційний.

В. Кузьмин пропонує при системному підході досліджувати кожне явище у двох аспектах – “буденному” і “відповідному до гносеологічної установки”, в якій воно буде виступати системою [6, с. 5]. За допомогою дослідження у “буденному аспекті” збирається, систематизується та узагальнюється фактологічний матеріал з історії розвитку хорового виконавства. Вивчення явища в аспекті, “відповідному до гносеологічної установки”, дозволяє сприймати хорову культуру краю “предметом як системою” з виділенням конкретних методологічних напрямків.

Конкретні методологічні напрямки дослідження у “відповідному до гносеологічної установки” аспекті спрямовуються на виявлення певної системної якості, серед яких значимими постають феномени 1) цілісності та складу цілого; 2) закономірностей і принципів поєднання частин в ціле; 3) загальних законів структури [6, с. 5].

Адаптуючи положення системного підходу можна констатувати, що хорова культура будь-якого регіону як система володіє здебільшого наступними якостями – цілісністю, об’єктивністю, функціональністю і структурністю. Структурність як властивість засвідчує, що сама хорова культура краю утворює лише їй притаманну складну структуру, яка потребує ретельного вивчення окремих її складових. Для цього необхідним стає й використання *структурного методу*. Не погоджуючись з думкою певних дослідників, які вважають цей метод дещо застарілим, ми визнаємо його актуальність. Сам К. Леві-Строс наголошував на тому, що структуралізм виступає не просто методом пізнання, а особливим світоглядом, особливою філософською системою [7, с. 326].

Структурний метод вимагає здійснення процедури “виявлення структури, сукупності відношень, стійкої основи будь-якого об’єкту, системи правил, спираючись на які можна розчленили об’єкт, отримати на його фундаменті нові “часткові” об’єкти, з одного об’єкта мати два, три й т. д.” [8, с. 109]. Згідно структурного методу, головною гносеологічною процедурою виступає віднаходження структури досліджуваного явища чи предмету. Під структурою французький дослідник розуміє систему, в якій діють складні внутрішні і зовнішні зв’язки. Отже, якщо хорова культура постає у регіональних дослідженнях системою, виникає необхідність визначити її складові. Для цього необхідно на принципах системного підходу та структурного методу здійснити інтерпретацію самого поняття культури. Враховуючи велетенську

кількість дефініцій, що існують у сучасній науці, спираємося на *визначення культури* М. Поповича, під якою вчений розуміє комплекс матеріальних, духовних, інтелектуальних, емоційних характеристик суспільства, які відображають його ціннісну систему. Звужуючи загальне поняття до рівня національної культури, М. Попович сприймає національну культуру як продукт споживання, відтворення і творення нації. Сутність взаємодії національного і всезагального учений визначає наступним чином: “Вселюдське, як не дивно, яскравіше виступає там, де культура творить своє, національно специфічне: якщо воно – справжній здобуток культури, а не підробка, не повторення, то рано чи пізно цей продукт творчості нації стає надбанням інших, оцінюється як національний внесок у міжнародний культурний фонд. Якщо світові досягнення сприймаються нацією, то при цьому вони “проціджуються” крізь мережу властивих їй стереотипів, упереджено освоюються при опорі на прийнятий в її культурі тезаурус” [9, с. 61]. На основі визначення М. Поповича та принципах системного дослідження можна сприймати українську культуру суперсистемою, яку утворює сукупність способів світосприйняття, опанування навколишнім середовищем, матеріальних і духовних надбань, мислення і творчості українського народу.

Важливим є й бачення культури О. Воєводіним як специфічної форми “соціального руху і розвитку, суть якої складається у використанні досвіду попередніх поколінь. Культура існує там, де є історична наступність. Зі зникненням традиції зникає і культура” [3, с. 21]. Існуючі смислові значення поняття культури О. Воєводін поділяє на п’ять структурних площин:

- “культура як сума соціальних досягнень, завдяки яким людина виділяється з природи і виходить за рамки біологічної детермінації;
- культура як загальний рівень розвитку суспільства, його освіченості і раціональності на шляху “від дикості до цивілізованості”;
- культура як специфічна система норм, цінностей і смислів, що відрізняє одне суспільство (співтовариство) від іншого і визначає самобутність культури;
- культура як особлива сфера і норма діяльності, що зв’язана з мисленням, художньою культурою, прийнятими нормами поведінки тощо;
- культура як духовний вимір усякої діяльності, в якому формуються мотиви, принципи, правила, цілі й змісти діяльності, як духовний компонент суспільного буття” [3, с. 19].

Хорова культура, згідно із системним підходом, також постає субсистемою регіональної музичної культури. В її визначення доцільно послуговуватися дефініцією О. Ущипівської. Під *регіональною культурою* вона розуміє “багаторівневе структуроване утворення, що характеризує систему з декількох сторін:

- *аксіологічної* (характеристики музичних цінностей, створених і збережених суспільством у межах певного регіону);
- *інформативно-комунікативної* (діяльність із створення, збереження, відтворення, поширення, сприйняття й використання цінностей в цьому регіоні);

– *особистісно-психологічної* (суб'єкти цієї діяльності разом з їх знаннями, навичками, уподобаннями, запитами тощо, які проживають у конкретному регіоні);

– *соціальної* (установи, соціальні інститути цієї діяльності, їх обладнання, інструменти, які функціонують у регіоні)” [13, с. 25].

Екстраполюючи визначення О. Ущапівської щодо предмету вивчення хорової культури, можемо охарактеризувати її як складну соціокультурну систему, в яку об'єднані декілька субсистем. Першою з них постає сукупність музичних цінностей, створених і збережених на теренах краю (фіксовані зразки професійної хорової творчості, виконавські традиції і школи, специфіка місцевого хорового музикування). Другою субсистемою стає результат діяльності із створення, збереження, відтворення, поширення, сприйняття й використання цінностей (функціонування різноманітних громадсько-культурних організацій, професійних і самодіяльних хорових колективів, культурних рухів, спрямованих на популяризацію хорового мистецтва). Третю субсистему хорової культури утворюють суб'єкти цієї діяльності з їх навичками і знаннями (творчі постаті аматорів хорового мистецтва, диригентів і композиторів). Четверта субсистема хорової культури регіону – державні установи і соціальні інститути цієї діяльності, розташовані на теренах краю, що досліджується (музичні навчальні заклади та заклади культури, різноманітні спілки, що безпосередньо впливають на розвиток хорового мистецтва краю) [13].

Поєднання структурного методу і системного підходу потребує використання так званого “системного матеріалу” [6, с. 15]. Системний матеріал об'єднує детальне вивчення конкретних явищ і предметів з подальшим узагальненням результатів пізнавального процесу. Специфічними гносеологічними прийомами при використанні “системного матеріалу” дослідники визначають виділення загального у знаннях про системи, ретельне описування та класифікація типових системних форм і механізмів дії системних феноменів, розробка раціональних схем наукового аналізу системних явищ [6, с. 16]. Якщо хорова культура постає особливою системою, то при її вивченні необхідно застосувати наступні дії:

– виділення провідних тенденцій у розвитку хорового музикування у регіоні, що досліджується;

– комплексний аналіз виконавської і композиторської діяльності суб'єктів хорової культури краю;

– створення й обґрунтування періодизації історії хорової культури краю з виділенням специфічних характеристик на кожному з етапів її становлення і розвитку.

Виконання цих дій призведе до системних узагальнень в аспекті взаємозв'язків місцевої хорової традиції із традиціями загальнонаціональними. Усі зазначені дії створюють теоретико-пізнавальну технологію дослідження хорової культури як системи.

Структурний аналіз дозволяє дослідити усю повноту зв'язків субсистем

складної системи, якою у дослідженні постає хорова культура. М. Каган зазначає, що ефективність використання структурного аналізу залежить від дотримання двох вимог:

– встановлення необхідності і достатності виділених зв'язків між рівнями, які забезпечують існування, функціонування та розвиток системи;

– віднаходження відмінностей між різнорівневими та однорівневими відносинами компонентів системи [5, с. 43].

Достатність і повнота зв'язків між усіма компонентами системи забезпечують її функціонування та буття.

Системний підхід і структурний метод передбачають не лише багатоаспектне, різнорівневе вивчення предмету, але й його контекстне дослідження, в якому проявляється дія методологічного принципу історизму. Один із шарів контексту – соціокультурний. При вивченні особливостей хорового мистецтва певного регіону у соціокультурному контексті слід враховувати дії загальнокультурних закономірностей, які Х. А. Брокхауз розділяє на дві групи. Перша група закономірностей, на його думку, стає наслідком дії принципів діалектичного мислення. У результаті цього в ній проявляються діалектичні закони: 1) взаємозв'язку кількості та якості; 2) переходу кількісних змін в якісні; 3) єдності безперервності і розірваності; 4) єдності еволюційних та революційних суспільних перетворень; 5) єдності закономірного і випадкового [2, с. 92]. У другій групі закономірностей втілюються принципи внутрішньої організації структури, під якими розуміємо художньо-мистецькі зв'язки в контексті загальної історії культури. Вони охоплюють закономірності відносності, причинності та умовності; детермінації історичних умов і рушійних сил художньо-історичного процесу [там саме]. Х. А. Брокхауз наголошує, що ці дві групи закономірностей рухають історичним процесом у музиці, а при його вивченні слід дотримуватись трьох правил: 1) діалектики емпіричних і теоретичних методів пізнання, 2) діалектики історичних і логічних методів дослідження, 3) єдності індуктивних, дедуктивних і редуktivних методів [2, с. 92].

Головною базою дослідження регіональної хорової культури залишається системний підхід і структурний метод, доповнені пошуковим, аналітичним, історичним, феноменологічним, компаративним, мистецтвознавчим, культурологічним і теоретичним методами. Системний підхід забезпечує урахування у дослідженнях принципів діалектики й історизму, за допомогою яких можна відтворити історію хорової культури обраного регіону в її соціокультурній динаміці.

Використана література:

1. Системный подход: предпосылки, проблемы, трудности / И. В. Блауберг, В. Н. Садовский, Э. Г. Юдин. Москва : Знание, 1969. 481 с.
2. Брокхауз Х. А. Размышления о теории истории музыки. *Методологические проблемы музыкознания* : сб. ст. / редкол. : Д. В. Житомирский [и др.]. Москва : Музыка, 1987. С. 87-95.
3. Воеводін О. П. До визначення універсальних закономірностей соціодинаміки культури. *Філософські дослідження* : зб. наук. праць Східноукраїн. нац. ун-ту. Луганськ, 2005. Вип. 6. С. 19-26.

4. Зись А. Я. О комплексном изучении искусства. Методологические проблемы современного музыкознания / рец. Ю. Б. Боров, А. С. Вартанов ; отв. ред. А. Я. Зись. Москва : Наука, 1986. С. 3-20.
5. Каган М. Системный подход и гуманитарное знание : избр. ст. Ленинград : ЛГУ, 1991. 384 с.
6. Кузьмин В. П. Гносеологические проблемы системного знания. Москва : Знание, 1983. 36 с.
7. Леві-Строс К. Структурна антропологія / пер. з фр. З. Борисюк. Київ : Основи, 2000. 386 с.
8. Левчук Л. Структуралістська і герменевтична естетика. Західноєвропейська естетика ХХ століття : навч. посіб. Київ : Либідь, 1997. С. 109-122.
9. Попович М. В. Національна культура та культура нації. Київ : ТОВ "Знання України", 1991. 64 с.
10. Садовский В. Н. Система. Философский энциклопедический словарь / редкол. : С. С. Аверинцев, Э. А. Араб-Оглы, Л. Ф. Ильичев [и др]. 2-е изд. Москва : Сов. Энциклопедия, 1989. С. 584-585.
11. Сізова Н. С. Хорове мистецтво Вінниччини у регіональних дослідженнях. *Badania podstawowe i stosowane: wyzwania i wyniki : zbiór artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej* (Gdańsk, 30. 05. – 31. 05. 2017). 2017. P. 56-58.
12. Сізова Н. С., Білозерська Г. О., Белінська Т. В., Кушнір К. В. Опера Григорія Давидовського "Під згуки рідної пісні". *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 29, том 5, 2020. С. 197-202.
13. Ущачівська О. М. Методологічні засади дослідження регіоніки як наукової проблеми. *Культура в сучасному українському суспільстві: стан та проблеми : тези Всеукр. науково-практична. конф., 6-7 черв. 2008 р.* Київ : Видавн. центр КНУКіМ, 2008. С. 27-28.

References :

1. Sistemnyj podhod: predposylki, problemy, trudnosti / I. V. Blauberg, V. N. Sadovskij, E. G. Yudin. Moskva : Znanie, 1969. 481 s.
2. Brokhauz H. A. Razmyshleniya o teorii istorii muziki. *Metodologicheskie problemy muzykoznanija* : sb. st. / redkol. : D. V. Zhitomirskij [i dr.]. Moskva : Muzyka, 1987. S. 87-95.
3. Voyevodin O. P. Do viznachennya universalnih zakonomirnostej sociodinamiki kulturi. *Filosofski doslidzhennya* : zb. nauk. prac Shidnoukrayin. nac. un-tu. Lugansk, 2005. Vip. 6. S. 19-26.
4. Zis A. Ya. O kompleksnom izuchenii iskusstva. Metodologicheskie problemy sovremennogo muzykoznanija / rec. Yu. B. Borev, A. S. Vartanov ; отв. red. A. Ya. Zis. Moskva : Nauka, 1986. S. 3-20.
5. Kagan M. Sistemnyj podhod i gumanitarnoe znanie : izbr. st. Leningrad : LGU, 1991. 384 s.
6. Kuzmin V. P. Gnoseologicheskie problemy sistemnogo znaniya. Moskva : Znanie, 1983. 36 s.
7. Levi-Stros K. Strukturna antropologiya / per. z fr. Z. Borysiuk. Kyiv : Osnovy, 2000. 386 s.
8. Levchuk L. Strukturalistska i hermenevtychna estetyka. Zakhidnoevropeiska estetyka KhKh stolittia : navch. posib. Kyiv : Lybid, 1997. S. 109-122.
9. Popovych M. V. Natsionalna kultura ta kultura natsii. Kyiv : TOV "Znannia Ukrainy", 1991. 64 s.
10. Sadovskij V. N. Sistema. Filosofskij enciklopedicheskij slovar / redkol. : S. S. Averincev, E. A. Arab-Ogly, L. F. Ilichev [i dr]. 2-e izd. Moskva : Sov. Enciklopediya, 1989. S. 584-585.
11. Sizova N. S. Khorove mystetstvo Vinnychchyny u rehionalnykh doslidzhenniakh. *Badania podstawowe i stosowane: wyzwania i wyniki : zbiór artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej* (Gdańsk, 30. 05. – 31. 05. 2017). 2017. P. 56-58.
12. Sizova N. S., Bilozerska H. O., Belinska T. V., Kushnir K. V. Opera Hryhoriia Davydovskoho "Pid zghuky ridnoi pisni". *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. Vyp. 29, tom 5, 2020. С. 197-202.
13. Ushchapivska O. M. Metodolohichni zasady doslidzhennia rehioniky yak naukovoi problemy. *Kultura v suchasnomu ukrainskomu suspilstvi: stan ta problemy : tezy Vseukr. naukovopraktychna. konf., 6-7 cherv. 2008 r.* Kyiv : Vydavn. tsentr KNUKіM, 2008. S. 27-28.

СИЗОВА Н. С., БЕЛОЗЕРСКАЯ А. О. Системный подход и структурный метод как основа исследования региональной хоровой культуры.

В статье рассмотрены основные теоретико-методологические основы исследования

регіональної хорової культури. Отмечено, что основательное изучение музыкальной культуры любого региона требует разработки определенной методологической базы, позволяющей раскрыть основные закономерности развития культуры региона, его специфику и особенности. На основе научных положений о трехуровневой структуре искусствоведческой методологии отмечается объективность применения метода в рамках комплексного исследования регионального хорового искусства. Обозначено, что системный подход и структурный метод в сочетании с историческими процессами позволяют основательно исследовать музыкальную культуру определенного региона, а также анализировать ее составляющие, учитывая его специфику. Использование системного подхода определяется тем, что современная наука рассматривает музыкальную культуру как комплексное явление, при исследовании которого следует охватить значительный круг проблем.

Опираясь на основные подсистемы, такие как совокупность музыкальных ценностей региона, их сохранение и воспроизводство, отдельные субъекты культуры и социальные институты, можно раскрыть целостный образ хоровой культуры региона.

Исследование хоровой культуры определенного региона нуждается в применении принципов комплексно-интеграционного подхода, позволяющего осознать особенности взаимосвязи и взаимовлияния разнообразных явлений в художественной жизни в их проекцию непосредственно на хоровое музицирование. Комплексно-интеграционный подход объединяет в себе общенаучные и специальные методы исследования, в том числе культурологический, искусствоведческий, системный и междисциплинарный. Комплексное использование этих методов формирует взгляд на хоровое искусство в его различных проявлениях как социокультурный феномен, функционирующий в качестве подсистемы культуры региона и хоровой культуры нации.

Ключевые слова: хоровая культура, региональное искусство, музыкальная культура, украинская музыка, искусство.

SIZOVA N., BILOZERSKA H. System approach and structural method as the basis of research of regional choir culture.

The article discusses the main theoretical and methodological bases of research of regional choral culture. It is noted that a thorough study of the musical culture of any region needs the processing of a methodological foundations. It allows identify the basic patterns of cultural development of the region, its specifics and features. On the basis of scientific provisions on the three-level structure of art history methodology the objectivity of application of a method within the limits of complex research of regional choral. It is revealed that the system approach and the structural method in combination with historical researches allow to thoroughly study the musical culture of a certain region, as well as to analyze its components, taking into account the specifics of the region. The use of a systematic approach is due to the fact that modern science considers music culture as a complex phenomenon, the study of which should cover a wide range of problems.

Based on the main subsystems, such as the set of musical values of the region, their preservation and reproduction, individual cultural entities and social institutions can identify a holistic image of the musical culture of the region under study.

The study of the choral culture of a certain region also requires the application of the principles of an integrated integration approach, which allows us to understand the peculiarities of the relationship and interaction of various phenomena in artistic life in their projection directly on choral music. The complex-integration approach combines general scientific and special research methods, in particular culturological, art history, systemic and interdisciplinary. The integrated use of these methods forms a view of choral art in its various manifestations as a socio-cultural phenomenon that functions as a subsystem of regional culture and choral culture of the nation.

Keywords: choral culture, regional art, musical culture, Ukrainian music, art.